

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

С Т А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Донка Атанасова Никова-Циуциу, катедра „Икономическа социология“, ОИФ, УНСС, Научна специалност Социална психология в ПН 3.1. Социология, антропология и науки за културата

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по 05.11.01. „Социология“ от професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Радина Николаева Великова
Тема на дисертационния труд: „Социални измерения на тероризма
Влияние върху сигурността на публични институции: върху примера на български училища“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №156/23.01.2026 на Заместник Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Икономическа социология“, ОИФ на УНСС по научна специалност съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №1215/26.04.2021 г. Обучението е осъществено в *редовна* форма през периода от 13.04.2021г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Структурата на дисертационния труд, в обем 199 страници, съдържа увод, четири глави, заключение, три приложения и използвана литература.

Представеният дисертационен труд е в тематично поле, което е актуално и значимо и в научно-изследователски, и в приложен аспект. Тероризмът е явление, което в съвременния свят се отличава с глобалност и многоаспектни и многопластови последици. Дисертантът открива налична изследователска ниша, предвид сравнително малкото изследвания посветени и отразяващи обществените реакции към заплахите, както и поведението на отделни социални групи, най-изложени на риск, и уязвими

места, сред които се отличават училищата. В увода са представени значимостта на изследваната проблематика и тема, целта, задачите, обекта, предмета, тезата, методологичния подход и ограниченията на дисертационното изследване. В изложението са разработени четири глави, всяка от които съдържа свои отделни точки, като всяка глава представлява отделна част от труда. В четирите глави са представени последователно: концепции и определения на изследвания феномен „тероризъм“, разгледан в рамките на социологически парадигми, историчекото му развитие като обществено явление, резултати от приложни изследвания на тероризма, фактори, които го правят социално възможен, национални и международни политики за превенция и противодействие на терористични заплахи с фокус върху образователните институции, както и проведено авторско емпирично изследване на мерките при терористични заплахи в български училища. В заключението на дисертацията се утвърждава значимостта и актуалността на изследваната проблематиката и постигнатото в теоретичното и емпиричното изследване по дисертационната тема. Приложенията в дисертационния труд представят въпросниците към методите, приложени в авторското емпирично изследване. Използваната литература включва 200 източника - 86 на български език и 114 на английски език, и е коректно отразена в текста на дисертационния труд. Дисертационният труд е написан на достъпен и научно приемлив език. В допълнение към текста, като опора и помощ, са включени за онагледяване таблици, фигури и графики.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертантът прави обстоен анализ на постигнатите в теоретичното и емпиричното изследване резултати, представя въз основа на тях направени обобщения и изводи, аргументира доказването на изследователските хипотези, формулира във връзка със сигурността препоръки към изследваните училища. Използвани са адекватни методи за реализиране на емпиричното изследване, описани коректно в дисертационния труд. Като водещи теоретико-методологически резултати, постигнати в дисертационното изследване бих отличила: аргументираното от дисертантата виждане, че конкретното влияние на тероризма се определя от целите, които преследва, рефлектиращи и върху избора на обекти; и особено, изразеното виждане, че приемането на насилието като механизъм за изразяване на позицията на определени групи хора е признак на упадък на цивилизационното развитие на обществата. Като водещи емпирични резултати от проведеното авторско изследване бих отличила: очертаната разлика между формалното покриване на нормативните изисквания и реалната операционална готовност на училищата при бомбени заплахи, както и идентифицираната липса на ясни протоколи за реакция при електронни заплахи.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

По мое мнение, приносите на дисертационния труд, които прием, са

представени коректно и сред тях бих отличила като научно-теоретични приноси: направения детайлен преглед на дефиниции за тероризъм и изведените техните аспекти, които го отличават от други форми на насилие и го превръщат в сериозна заплаха за международната и национална сигурност; анализирания условия, които благоприятстват разпространението на тероризма и изведените социални измерения на явлениято, които го правят иманентна характеристика на съвременните общества. Сред научно-приложните приноси: идентифицираните дефицити в системата за отговор на терористични заплахи в български училища и направените конкретни препоръки за подобряване на ефективността на процедурите за действие при терористични заплахи в училищата.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторант Радина Великова е реализирала публикации, свързани с дисертацията, които отговарят на нормативни изисквания като необходимите брой и качество и в приемлива степеня представят постигнатите резултати в процеса на теоретичното и емпиричното изследване по проблематиката на дисертационния труд.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат в обем от 47 страници адекватно и коректно отразява съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Основната ми критична бележка се отнася до статистическата обработка на информацията в емпиричното изследване, ограничена в рамките на дескриптивното, което препятства задълбочения обяснителен анализ.

8. Заключение

Представеният ми за становище дисертационен труд на тема „Социални измерения на тероризма“, с автор докторант Радина Николаева Великова, е разработен в съответствие с нормативните изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Въз основа на всичко по-горе изложено, предлагам на научното жури да присъди на Радина Николаева Великова образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност 05.11.01. „Социология“ от професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

26.02.2026г./ гр.София

Подпис: доц.-д-р Д.Никова-Циуциу

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

OPINION

From: Assoc.Prof. Donka Nikova-Tsioutsiou, Department of "Economic Sociology", UNWE, Scientific specialty Social Psychology in 3.1. Sociology, Anthropology and Humanities

Regarding: Dissertation for the award of educational and scientific degree “Doctor” in scientific specialty 05.11.01 "Sociology" in field of 3.1. Sociology, Anthropology and Humanities

Author of the dissertation: Radina Nikolaeva Velikova

Thesis topic: “Social Dimensions of Terrorism

Impact on the Security of Public Institutions: The Case of Bulgarian Schools”

Basis for presenting the opinion: Participation as a member of the scientific jury for the defense of dissertation in accordance with Order №156/23.01.2026 of the Vice- Rector of UNWE.

The PhD candidate was enrolled in regular form of doctoral program at the Department of “Economic Sociology”, UNWE on 13.04.2021. The structure of the dissertation of 199 pages includes an introduction, four chapters, a conclusion, three appendices, and a bibliography. The dissertation is in a thematic field that is both actual and significant in the two aspects scientific and in applied. Terrorism is a phenomenon which, in the contemporary world, is characterized by global consequences. Radian Velikova identifies an existing relatively limited number of studies on the behavior of specific social groups that are most at risk and on vulnerable locations, among which schools stand out. The introduction presents the significance of the research problem, the aim, subject, thesis, methodological approach, and limitations of the dissertation research. The exposition develops four chapters with each chapter representing a distinct part of the study. The four chapters sequentially present: concepts and definitions of the studied phenomenon “terrorism,” examined within sociological paradigms; its historical development as a social phenomenon; results from applied research on terrorism; factors that make it socially possible; national and international policies for prevention and counteraction of terrorist threats with a focus on educational institutions; as well as the author’s empirical research on measures taken in response to terrorist threats in Bulgarian schools. The conclusion reaffirms the significance and relevance of the research issue and the achievements of both the

theoretical and empirical study on the dissertation topic. The appendices present the questionnaires used in the author's empirical research. The bibliography includes 200 sources— 86 in Bulgarian and 114 in English, that are properly cited in the text of the dissertation. The dissertation is written in accessible and academically appropriate language. For illustration and support in the text, tables, figures, and graphs are included. Radina Velikova provides a comprehensive analysis of the results achieved in both the theoretical and empirical research, presents generalizations and conclusions based on them, substantiates the verification of the research hypotheses, and formulates recommendations regarding security to the schools. Appropriate methods were used to conduct the empirical research and they are correctly described in the dissertation.

Among the theoretical and methodological results achieved in the dissertation, I would like to highlight:

9. The well-argued view that the specific impact of terrorism is determined by the goals it pursues, which are also reflected in the choice of targets;
10. The expressed view that the acceptance of violence as a mechanism for expressing the position of certain groups is a sign of the decline of the civilizational development of societies.

Among the empirical results, I would like to highlight:

- The outlined difference between the formal compliance with regulatory requirements and the actual operational readiness of schools in the event of bomb threats;
- The identified lack of clear response protocols in cases of electronic threats.

In my opinion, the contributions of the dissertation are correctly presented and I accept them. Among them, I would like to highlight as scientific-theoretical contributions:

- The detailed review of definitions of terrorism and the identification of aspects that distinguish it from other forms of violence and turn it into a serious threat to international and national security;
- The analysis of conditions that favor the spread of terrorism and the outlined social dimensions of the phenomenon, which make it an immanent characteristic of contemporary societies.

Among the applied scientific contributions I would like to highlight:

- The identified deficiencies in the system for responding to terrorist threats in Bulgarian schools;
- The specific recommendations made to improve the effectiveness of procedures for actions in events of terrorist threats in schools.

Radina Velikova has publications related to the dissertational topic that meet the requirements and adequately present the results achieved in the theoretical and empirical research process of study on the dissertation topic.

The abstract of 47 pages, adequately and correctly reflects the content of the dissertation.

My main critical remark concerns the statistical processing of the information in the empirical research, which is limited to descriptive statistics and thus prevents an in-depth explanatory analysis.

In my opinion, the dissertation on the topic “Social Dimensions of Terrorism,” has been developed in accordance with the requirements for awarding the educational and scientific degree “Doctor.” Based on the above, I propose Radina Nikolaeva Velikova be awarded the educational and scientific degree “Doctor” in the scientific specialty 05.11.01 “Sociology” in the field of 3.1 Sociology, Anthropology and Humanities.

26.02.2026, Sofia

Signature: Assoc.Prof.D.Nikova-Tsioutsiou